НАРОДНИ БРОЈ 22.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Припосланo“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 85. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 5. ЈУНА 1898. ГОДИНА XXXIII.

СЛАВА ПАЛАЦКОМУ!

„Не хвално нам в' Немцах искат
правду,
У нас правда по закону свату,
Јуже принесаху Оци наши!“
Љубушин Суд.

Благо кући чије се огњиште никада не гаси, на коме букти вечити пламен, те својом светлошћу обасјава таму, а топлином крави студ и загрева срца укућана! Снага и живот царују тамо, а студени ветрови, ма колико лупали крилима о кутње зидове и завијали над кровом распламтела огњишта, не могу нахудити укућанима.

Благо Ческоме огњишту!

Један између најсветлијих празника, што га у данашњи дан прослављају наша Словенска браћа, Чеси, то је стогодишњи помен Великоме Палацком. И не само Чески народ, не само Аустријски Словени, него васцело Словенство, што се у крсту земље налази, приступа данас, са побожним одушевлењем, жртвенику Славије и на њезину пламену ужиже помен свећицу и пали грумичак тамњана, те мирисом љубави и захвалности окађује име овога Словенина, највећег Словенина XIX века.

Није нам намера, да на овоме месту описујемо његов научарски рад, који је Ческоме народу учинио огромне услуге и дао му могућности да позна до ситница своју прошлост и своју вредност. Само то једно па би било довољно да истакне величину и важност Палацкову у Ческоме народу; али његов рад није само за Чехе имао значаја, он је извршио, као нико до тада, покрет једне идеје, велике Словенске идеје, коју налазимо исказану у једноме од најстаријих писаних споменика не само Ческога народа него васцелога Словенскога племена, у „Краљедворском рукопису,“ а затим у ческом Летопису Данимиловом, из XIV века.

И заиста, то је врло занимљива појава, да се идеја Свесловенске заједнице, „Панславизам“, у Чеха налази у самом народном споменику много пре него ли у осталих Словена, па онда се та идеја и међу Ческим првацима истиче пре него ли у осталих Словена. Чех Добровски, отац Словенске филологије, створио је Панславизам доказавши потпуно, тесно сродство свију словенских наречја, а други Чех-Моравац, Палацки, беше му најизразитији поборник, који овој идеји даде живе ватре, те да не угине под студеним дахом Германске холује, даде јој крила да се узнесе високо изнад Ческих гора над целим Словенством.

И у томе је онај прави значај, што га Палацки међу свима Словенима имаде. Оно што је мало раније велики Словак, Колар, исказао, да су све Словенске народности једна неразделна породица, и да морају давати једна другој моралне потпоре, Палацки је успео да потпуно изведе и у практичноме смислу. Не само морална потпора у чисто моралноме значају него и практично материјална у политичку, ваљало је да оствари велику Словенску идеју и да од ње начини бедем испред надмоћности и поплаве Германизма. Седам крупних звезда: Палацки, Ханка, Шафарик, Челаковски, Јунгман, Пресла и Пуркине, засјале су на дотле помрачену небу Словенскоме, али звезда Палацкова издвајала се међу њима као сунце, из кога се разлеваху зраци, како на Чехе, Моравце и Словаке, тако и на Русе, Србе и Хрвате, те их грејаше живим пламеном Словенскога сродства.

Аустријски Словени имају дакле, да за препорођај и развитак народних идеја у Аустрији захвале, у опште, Ческоме народу, који исказа ово начело још у она времена кад о њему не имађаху ни појма остали Јевропски народи; а одмах за тим, за потпуну практичну примену ове велике идеје, Палацкоме, чије име овога дана цело Словенство уз Чехе прославља.

Да схватимо и у свој потпуности разумемо величину Палацкова генија, ваљало би нам прелистати историју и политичко-национални положај Чеха до 1790 г. У то доба, па све до појаве ових седам Словенских предходница, Ческа, Моравска и Словачка беху потпуно утучене и изгубљене за Славенство. 1790 г. један од најзнаменитијих Ческих историчара, Пелцел, доказивао је са горком тугом, на основу добро проучених историјских података, да ће се за 50 год. Ческа погерманити као и Мекленбург и Бранденбург. А то исто потврдише узањ и Прохаска па и сам отац Словенске филологије, Добровски, који ни своје научне радове не писаше на Ческоме језику, јер га сматраше као језик усопших, мртво слово, на које већ у велике падају бусени гробовске земље, да га за навек зарију.

Али добра мајка Славија не даде да оно семе, што га посејаше, Хус, Жишка и племенити Пођебрадски, са свим угине. Палацкоме паде у део, да 1831 г. уреди Народни Музеј и Библиотеку, коју патриотски Чески грофови, Гашпар Штернберг и Коловрјат на десет година раније установише, и да удеси удружење и капитал за развијање познавања Ческе прошлости и језика. И баш у томе Палацкову делу утврди се снажан бедем, који ће не само бити од књижевне и учењачке вредности, него, који ће, живим духом народнога препорођаја и отпора Германској поплави, пробудити потпуно свест не само Чеха и Моравца, него и осталих Словена у Аустрији.

До тога доба Ческа народност била је мал те не, само једна историјска успомена, а само за неколико година, кратких година, пробуђена Ческа не само да постаје за себе јака, него она својим патријотско-национјоналним и умним радом постаде светило васцеломе Аустријскоме Словенству, поста Словенске Атине. Све историјске, друштвене и политичке идеје, којима се Аустријски Словени запајаху у тридесетим и четрдесетим годинама, извирале су из Златна Прага. А то животворно врело отвори Палацки са својим одушевљеним друговима.

Нема сумње, да је пробуђењу Ческога народа допринела много политика Јосифа II, који, заменивши Латински језик Немачким, удеси и план како да уништи Чески и остале Словенске језике. Али отпор, што га Ческе патриоте услед тога учинише, био је тако сићушан и невнатан, да се готово и не опажаше. За то нам је најбољи доказ оно мишлење Пелцела, Прохаске и Добровскога, који зацело познаваху и прозираху у живот Ческога народа.

И ево нас сада на ономе месту где се Палацкова свесловенска заједница потпуно остварује. Изузимајући једине Пољске васцело Словенство па чак и велика Русија свесно устаје да се одупре Германској хидри, која прећаше да једним ненадним ударцем не само уништи апсолутистички престо, него да после тога и цело Словенство попије.

Револуционарна холујина, што заопшија са Германских страна и затутњи преко панонских пустара, није имала ту намеру, да у интересу народних слобода легитимистичку идеју државе поруши и на њезиним рушевинама зацари идеју народних држава, идеју народносних савеза и равноправности. Једну од највећих револуционих врлина овога столећа, народносну равноправност, снизали су Германи и Мађари до највеће саможивости. Напали су на апсолутистички престол, да створе апсолутно господарство своје расе, борили су се противу неправедна притиска, да би могли неправедно притискивати шеснаест милијуна Словена.

И баш у то доба, када се Словенство колебало да ли да приступи уз револуцију, која о Словенима не вођаше друга рачуна него као о будућим својим робовима, или да стану уз пољуљани престол, коме не беше спаса, ако га Словени не заштите, Палацки обележи идеју народности, и то обележје поста у 1848 г. програмом свију Словена. По томе програму све су народности равноправне и свакој се мора зајемчити слобода језика и званично признање у покрајинама, где се дотични језик употребљава.

Ово начело ваљало је да прихвате од Словена и Германи на Франкфуртском Сабору и Кошут, и да су га прихватили, уништење Аустрије било би потпуно извршено, те би се на место ње створила савезничка — народносна Аустрија. Али на жалост, ни Франкфуртски Сабор ни Кошут не хтедоше га. Палацки је јасно схватио, да би после уништења Аустрије настало и уништење Словенства. Аустрија била је дакле плен Германско-Мацарске револуције Аустрија и Словени дакле пред истим непријатељем, и са свим је природно било што је Палацки похитао да спасе са Словенима пољуљани престол, јер тај престол у најодсуднијем часу приста на све, приста да Словенима ујамчи потпуну слободу, приста на савезничку народносну Аустрију.

Ни Палацки ни остали Словени нису у онај мах смели ни помишљати да ће се Аустрија понашати онако вероломно, као што је то учинила после спасења.

Али о томе није реч. За нас је главно да покажемо овде оно, што је најзначајније. Од племенскога разделења, дакле, за хиљаду и више година никада се још није дошло до такове свести, да се целокупно Словенство као један човек уједини и да ту своју сродничку заједницу и на политичкоме пољу практично примени. Оно што се за хиљаду година разједињавало, Палацки је успео да уједини у једном свеславенском покрету.

Опажате ли, колика је величина у овоме духу, и не налазите, ли, да је темељ стварном — практичном – деловању Словенске заједнице тек у овоме Палацковоме делу? Истина је, да Словенска племена прво своје јединство употребише да спасу Монарха, који ће им се доцније захвалити неблагодарношћу; али, ако од тога и не видесмо практичне користи, сама идеја Панславизма — Свесловенства — добила је много. После 1848 г. већ не може бити говора, да је Панславизам само једна књижевна замисао, којој у политичкој практици нема стварне подлоге. Од овог Палацковог корака само је још један па да се потпуно оствари. Палацки је постигао да унесе живу свест и оразуми раздробљене: да без праве братске заједнице ни у политичком ни духовном развоју нема Словенима напретка. А то је огромна корист. Увести у духовно јединство преко сто и двадесет милијуна Словена, који су се хиљаду година разједињавали, и то духовно јединство привести и у практичну примену, за идеју Словенства је много већа добит него ли и најсјајнији успеси што су их поједине гране овог великог племена у Историји имале. Словенски непријатељи могу се још овде овде и борити противу појединих Словенских грана, али они већ нису више у стању да и најмању гранчицу униште. Судбина Мекленбурга и Бранденбурга могла се још дешавати до Палацкова покрета, али од тада, никада више!

И ето зашто, дакле, васцело Словенство са побожним одушевлењем приступа великоме духу Палацкову, да му се смерно поклони и да га свеславенским признањем крунише. Не његови знаменити научарски радови него велика идеја, којој у хиљаду годишњој историји васцела Словенства нема слична примера, и коју је он умео у одсудноме часу у дело привести, уздиже га у највише висине словенскога генија свију векова. За научарски посао могло се проћи и са много мање духа, али за овај посао ваљало је имати ђенија какав се у хиљаду година тек једанпут роди, а тај ђеније био је Палацки!

Векови руше и подижу, и руше што су подигли. Они руше царства и цареве, понижавају велике да увисе мале, затиру трагове силницима, који сатираху немоћне. — Векови могу све! Али има нешто што ни векови не могу уништити. То су велике идеје, то су светла имена оних, који пронеше велике идеје. Њихове мисли постају религија народима, а они Апостоли њезини. А религија не умире никада. Палацки је дао Словенству једну религију. Он је утврдио жртвеник мајци Славији. Хајдемо томе Олтару, загрлимо се пред светим, Словенским жртвеником и огрејмо се на животворну пламену Свесловенскога јединства.

Дух Палацкога нека нас причести!

Свинис.

Српска штампа.

„Глас Црногорца“ добио је из Бара сљедећи извештај:

На сами Тројичини-дан стиже нам под Бар у 6 сахати и 10 минута из јутра руски параброд „Царица“ са пушкама репетиркама и неким повећим делом муниције за исте, које је Цар Никола као воскресенски дар поклонио храброј црногорској војсци. Чим се параброд осидрио, изашао је на крај командант истога г. капетана Личковахо, да се представи нашему војеноме министру Г. Војводи Пламенцу, који је нарочито за примање овога оружја у Бар стигао. Иза најљубезнијега дочека и пријема престављени су г. капетану били сва присутна господа по своме чину и служби.

Иза овога г. министар В. Пламенац учинио је посету на параброду, гђе су му часници истога престављени били. Сутра дан у јутро отпочето је искрцавање оружја и муниције у лађама, које су довожњу вршили са параброда на сухо, гђе је војска исчекивала и смештала у засебним магазинима, одале ће се шиљати по унутрашњости на каре наше државне возне поште. Искрцавање трајало је читава 3 дана и ако је отпочињат рад готово свако јутро око 3½ сата и трајао до мркле ноћи, ипак наши војници нису уморни били ити се бар уморни прикаживали.

Уз весеље песме, уз пуцњаву пушака и револвера и необично одушевљење вршио се извоз и преношња с таквим редом и тачношћу да је милина било то виђети и једино тим начином вероватно је било да ће се изнети 30.000 коли, (бремена) за три дана, и ако нису више но по 120 друга дневно радили. — На лицу Црногораца, припадали они вери православној, католичкој или мухамеданској, једнако си задовољство и одушевљење могао виђети. Из уста свакога могао си само чути благослове упућене за здравље Њ. В. цара Николе и Њ. В. краља Николе.

Јуче је г. министар војени војвода Пламенац уз пратњу неколико одличних Црногораца и свих официра пароброда „Царице“ учинио излет на Суторман, где су нам браћа Руси почашћени били на братски начин. И овде није оскудевало ни песме ни поклича ни кола црногорскога, у које су се хватала и наша браћа Руси. Угошћени тако вратили смо се са Суторманa у 3 сата по подне, где је чекао пароброд приправљен за полазак у Одесу. При растанку нашем са браћом Русима изљубисмо се онако по брацки, желећи један другоме добри састанак кад то буде воља Божја и воља наших омиљених Владаоца.

Први нападај

на ускрснуту младу Војводовину српску од ц. к. војске (други дан Духова 1848. године).

(Наставак).

У овој мојој ретераци сретнем се и са још живим карловачким Ландвером Павлом Илићем, Тувекцићем који се и данас сећа, не само шта смо говорили, него и какву сам капу, са перјаницом на глави имао. Кад сам дошао до горње цркве, и ту ме кумбара стигне и кућу трговца Николића кб. 16 (сад је то празан плац поштара Ђармата) пробије, и многим картачима поздрави. Ја се уклоним левим путем, крај горње цркве, па ћу на марвену пијацу. И овде су картачи прскали, и прашину дизали, што ми је у невољи мојој дало повода сетити се како је Наполеону, кад је у битки једној писао писмо, кумбара једна пред њим пала, и писмо оно попрашила, без да је писање прекинуо. — Са пијаце дођем кроз двор до благодејанија, ту изађе преда ме дворски капелан и благодејански надзиратељ Јоанићије Поповић (особити певац) па ће ме поздравити. Оћете војводу, оћете Патријарха, тако вам и треба сад. Нађем се сад и пред гимназиском кућом, гди је варошки Саветник Павле Гојковић становао, из ове куће излете три лепе девојке, те ће ме запитати: Шта је за бога господине? Јесмоли у опасности? Ја сам их утјешио и замолим, чашу воде. Најмлађа међу њима, која је имала дугачку разплетену косу, и оне гараве очи, којима је девојка у песми запалила Травник. Та хитра Силфида, коју би са две шаке на рукама обухватити мого, полети, и одма долети са чашом студене водице, којом сам жеђ и и огањ утолио, али тим већи пламен и огањ запалио у мени, који пламен и данас ме осамдесето-годишњег старца пријатно загрева, и душу ми снажи: О слатка младости, ти си сама појезија и жива Идила; Благо сваком младићу који у тој појезији и идили живи. — Право је реко неки немачки песник: Das die Ehen im Himmel geshlosen werden. И онај римски Ерота Овид каже на једном месту, да је био слободан, и мислио у ладном кревету спавати, ал га ласкави амор превари: Liber evam, et vacuo qnerebum vivere lecto. Ast me composita face, felellit amor. И ја сам био слободан, и мислио сам се калуђерити, али место камилавке дохватих се Бранке, а то је сад по вољи Божијој моја љубљена супруга Александра, с' којом мислим, ако нам Бог живота да кроз десет месеци педесетогодишњицу нашег бурног али и веселог и пријатног живота, славити ову моју млађаначку идилу, коју сам други дан Дуова почео, и већ о Ивандану као вереник у дворској башти, у храму божанствене природе продужио, ја сам у мојим успоменама забележио, не читалачке публике ради, него ради моје забаве, јер се каже два живота живи, ко у прошлости живи. Hoc est vivere bis pum vita privri frui potess.

Молим нека ми нико незамери, што сам се за часак занео за једном од најсвеснијих за ме личних успомена своје младости. Ја успомене моје пишем, а зар може пријатније и слађе успомене бити, до, оне, која нас после 50. година жарко подгрева, и подмлађује.

Почем сам се са госпођицама опростио, пођем ако не непријатељским зрном рањен, а оно стрелом оног од Овидиа споменутог варалице (амора) згођен, варосову у мој стан, но почим сам, као и онај стари филозоф, све што сам имао, при себи имао: Omnia mea mecum porto, а то је била моја зирна, и богословиа, то пођем стану гди се наша војска на банстолу налазила. — Кад сам дошо до куће Јаше Предића (Сад је то кућа ковача Носала) и овде ме кумбара са ђулетима стигне, и кућу покрај дрвета дафине провали. Друга су танета допирали и до капеле, гди се муниција налазила а то је капела католичка Friedens Capelle гди је 1699 год. са Турцима мир учињен. — Са тешком оном кремењачом, без и једног фишека утрођен и уморан доспем на долњу капију. — Око ½ 9. сати угледам и вожда Стратимировића који на коњу, са ађутантом ћендићем хита у стан, да војску на непријатеља командује. — После неколико минута, амо ти и наших провинциалиста, у кабаницама, шареним гаћама, клопавим шеширима, који покрај песме. „Устај, Устај" Србине; гајдама праћени, вилама, косама, и свакојаким оружијем снабдјевени, у одмереним корацима напред ступају. Са места, гди сам ја стојао, видисе пуцкарош, пут који Варадину води, и на том путу, могло је бити 10 сати видим беле униформе, и светлост од бајонета; непријатељ се враћа натраг. И сам сад истим путем, којим сам дошао уђем у град. Куће куд сам пролазио плачне, жене и деца по улицама лелечу, и плачу, људи хите напред, да чују и виде шта је. Неки већ прежу у кола коње, и грабе сиротињу, да беже и спасу себе и породицу своју а неки опет дохватили се својих кремењача, па ће напред. Кућа ђорђа Глауха гди смо се први мах склонили проваљена. То исто Мате Мијаљића, Петра Ларика, и друге још на броју 13. које нико није мого бранити те су тако и две прве жртве. Мита и његова жена, Ката Ларика спржени били, гди су пале и сарањени. Место то, гди су ови несрећни покопани доскораје каменом — крстом — обележено било, које је садашњи поредник Павле Гомбар уклонио. — У кући Павла Табака били су сватови, и ту је фифер Младен убијен. Од рањених при овом нападају, забележио сам жену Ану Ракош, која је пошла са тестијом по воду, и од солдати рањена; девојка Мица Иришкић млада и лепа од 18 година, која је баром почела бегати, и зрном пушчаним погођена, оздравила и удала се за берберина Поповића. Још је једна девојка из куће Зечевића Маца рањена, у бутину; даље жену Пере Шпаниота Резу. Говедир Мијаило, и печен сабљама остао сакат; ово га прво вешали, мучили, и онда претукли. Јаша Шенк. Ја сам још и једног младића провинциалисту рањеног видио а говорило се тај дан да их рањених се нашло. — Пре повратка мог у стан, већ су ове куће — осим изгорелих — топовима пробијене биле, кућа Николића, Чворковића, гимназија, и кућа Јаше Предића, као што сам споменуо; а катедрална црква била је картечима, изрешетана, и ишарана. Гомила једна народа, жена деца и стараца упутила се при првом, нападају стражиловачким потоком на стражилово, па ће отуд у Ремету или Гргетег; они који су имали кола бегали су банстолом у Срем. Једна такова поворка доспе већ и до Манастира Крушедола у подне, баш кад су калуђери при трапези били. Кад чују шта је у Карловцима, а они ће на слуге: Хај момци брже; прежите, журите се; неоклевајте! брже што брже, да се бежи. — У том журењу, и страху дође и друга руља која донесе глас, да су Карловци попаљени, ал да се Мађар враћа натраг. Сад су већ поплашени калуђери дошли мало к себи. Дали су пак продужили општежителни обред, то нам покојни Патријарх Ивачковић, који је онда архимандрит у крушедолу био, и који нам је то приповедао није казао, него је само у шали, као и мени дворски капелан реко: Хоћеш војводу! Хоћеш Патријарха.

На пијаци код куће Замфирове (Гостиона Трубач) гди је стан вождов био, биле су бирикаде инпровиниране. И овде сад оћу да се зауставим, да моје немеродавне примедбе учиним.

(Наставиће се).

Политичке вести.

Угарска. У седници заступничке куће од среде расправљало се о непосредним финансиским предлозима: о непосредном порезу на шпиритус, пиво и шећер. Заступник Комјати говорећи подробно о порезу на шпиритус, изнео је доказе, како смо ми и у томе питању били у штети према Аустрији; јер је код нас порез врло велик, а простор за трошење врло мали. Завршио је свој говор са доказом да се ова питања никада не могу решити у споразуму са Аустријом.

Аустрија. Од како су седнице царевинског већа одгођене, све партије предају јавности свој проглас на бираче. У прогласима тима изнашају свој рад, правдају себе, да нису узрок што се седнице одгодиле, већ бацају кривицу на другог. — Парламентаран одбор деснице састао се у среду и саветовао о садашњем политичком стању. Говорници свију партија у десници нагласили су своју солидарност и изабрали су извршни одбор деснице, који ће заступати партије за сво време док саборске седнице опет не отпочну. Витез пл. Јаворски остаће у Бечу и у случају потребе сазваће извршни одбор.

Србија. Краљ Александар поставио је указом својим од 30. маја о. г. за краљеве посланике у Народној Скупштини лица међу којима нема ни једног јединог радикала. Кад се зна да је Уставом од 1869 г. дато круни право бирања ½ посланика из тога разлога, да би могло ући у Скупштину и онакових лица, која и ако у народу немају своје већине ипак престављају један део мишлења било народа или круне, па онда, да се тиме хтело да изведе нека политичка партијска равнотежа, онда из овога што ни круна није увела у Скупштину ни једног радикала излази са свим логично, да тих људи и нема у Србији. Но ако има и ако их има у истини онолико у којој их мери признаваху не само радикали него и либерали и напредњаци до јуче, онда значи, да је Круна ударила са свим трагом Владан Миланове политике, значи, да је Круна решила да са свим прекине сваке везе са самим народом и да се искључиво ослони на Владан-Милана. А шта из тога излази само се каже.

Албанија. Из Скопља јављају да у Берцани бесни жестока борба између грчко-источних хришћана и тамошњих Албанеза. 10 Албанеза је убијено и они су позвали пећске и гусињске арнауте у помоћ. У Гусињу забранила је месна полиција, да се изда цебана арнаутима, на што су ови напали на конак, стање се сматра врло озбиљним. Немачки листови брже боље пожурише да овај сукоб приписшу црногорском упливу.

Француска. О паду и промени министарства све се више говори. Седница коморе одржана је у четвртак, а по свршетку њеном министар председник Мелине отишао је одмах у свој стан, без да је са и једним политичаром разговарао. У закутцима коморе тврди се да је положај садањег министарства врло отештан, а стање ово створила је комора, која је донела двосмислене закључке, који се не слажу један с другим. Министри ће се у четвртак саветовати, а после тога поднети оставку. О личностима, која ће саставити ново министарство, говори се разно.

Канеја. Пошто је евакуација већ довршена, то су и преговори о уређењу самоуправе на Криту наново започети. Држи се да ће ускоро доћи до установе привремене управе.

Норвешка. Капетан Нансеновог пароброда „Fram", Свердруп поћиће још овог месеца с „Framom" на ново поларно путовање. Мета путовања је, да проучи делове Гренланда, ради чега ће Свердруп са друговима свршити екскурзију на саонима и пси-ма. Свердуп се снабдео залихом за четири године. Сво друшвво имаће 16 људи: астронома Баумана, картографа Исаксона, метеоролога Свендсека, Зоолога, Беја, ботаничара Симонса, геолога Шеја и девет морнара. Свердруп је сам шеснаести.

Шпанија. Јавно мнење не одобрава покрет туђинске штампе у корист мира. Генерали и сада тврде да је Шпанија у стању водити рат две године на Куби. Влада је вољна да одбије сваку понуду држава и да рат води до крајности. Телеграми тврде да се жута грозница појавила у ескадри Самсоновој.

Китај. У „Voss Ztg." има вест, која тврди да ће се престолница кинеска скорим преместити из Пекинга у Син-нан-фу. На томе енергично ради, царица мати, а ево зашто. Она је пребогата, толико богата да њезино богаство долази до басносовне висине. Сад од како су Руси заузели Порт-Артур плаши се „да једног лепог дана не заузму Руси и Пекинг, па онда и њезино благо".

Ту вест потврђују и „North China Herala". Оне тврде да је сав пут од Пекинга до Син-нан-фу поседнут војском, како би се благо могло без опасности преселити.

Сан-нан-фу је један од највећих градова северне Кине. До појаве Манцура у Цилиској долини, он је био престолница Кине, и то пуних хиљаду година. Сада се сматра као најважнија војничка тачка осамнајесте провинције Унутрашњега Китаја. Има на милијун становника, Дебеле стене опасују град, а далеко је од Пекинга 600 миља. Ова нова престолница могла би се напасти само са северо-истока, а међутим, баш с те стране Русија би могла најлакше доћи.

Америка. Председник подписао је прорачун о војеним расходима. Благајна отвара упис на 3/00 облигација у суми од 200 мил. долара. Упис ваља да се заврши до 2. (14.) јула.

Кина. Царским указом наређено је, да се у Пекингу уреди универзитет по Јевропскоме начину.

Састанак словенских новинара у Прагу 1898. год.

Распоред:

У петак, дне 17. јунија. У 8 сати с вечера: Поздрав учесника на острову Софијском.

У суботу, дне 18. јунија. У 7 сати с вечера: Свечана представа у Народном Позоришту: Сметанове опере: „Љубише".

У недељу, дне 19. јунија. У пола 2 сата по подне: Заједнички обед у дворници староварошкој. — У пола 3 сата по подне: Састанак словенских новинара. — У 8 сати с вечера: Гозба.

У понедељак, дне 20. јунија. У пола 10 сати пре подне: Пријем у варошкој кући. — У 1 сат по подне: Посета на изложби техничкој. (Преглед изложбе, обед, концерт и т. д.).

У уторак, дне 21. јунија. У 9 сати пре подне: Прохађање по Прагу. — Похађање Народнога Дома на краљ. Виноградима.

У среду, дне 22. јунија. Полаз у Колин и Кутну Гору. (Прегледање храма св. Варваре, Влашкога Дома итд.).

Стогодишњица Франтишка Палацкога.

Сва господа, учесници на састанку — најљудније се позивају на прославу стогодишњице Франт. Палацкога, и на тој ће бити овај распоред:

У суботу, дне 18. јулија. У 11 сати пре подне: Слављење научнога рада Франтишка Палацкога и откривење тучане плоче његове у Пантеону Музеја краљевства чешкога овим редом: Друштво музеја краљевства Чешкога. Чешка академија знаности,

ПОДЛИСТАК

О ДЕВОЈКАМА.

Превео Војислав М. Теофановић.

Журим се унапред да кажем, да нисам женомрзац, него сам ожењен човек; јер не бих хтео, да ико и помисли, да из мржње зграбих перо, јер да вам истину признам; богме сам поред много доброг и лепог, и други ствари прибележио, о пуноћцима генерације: о девојкама.

— Али по Диму: »Мушки имају права хрђаво говорити о женскињама, али никад о једној женској«.

— Обећавам дакле, да ћу у опште говорити и трудићу се да вам пуноће тако пред ставим, да их из цбуна што мање видите, јер се и сам бојим од убода.

Него са мирном савешћу могу казати, да у свачем не дам за право великанима; напротив и поред некојих погрешака — које им тако лепо и добро стоје — до крајности волем девојке и њихов чаробан круг.

— Развеселим се, оживим, у њиховом друштву, кад чујем њихов смеј, који из срца долази, и који нико подражавати није у стању, кад видим дивне уснице, на којима осмејак почива, и њихову живост, кад им у пламене очи могу погледати, кад . . . . с' једном речи, кад у њиховом мирисном кругу могу бити.

— Али ко их и не би волео? Кад су оне, најлепши створ Божији: земаљски анђели! . . .

— Ал' зато — опет, кад за новорођено чедо распитујемо, и одговор добијемо да је девојчица с' необичним осећајем повторимо: »само девојчица?!« — Али не тако касније! Са добом девојачким заједно иде и вредност њена. Док је мала: ниушта је неузимамо; кад је велика девојка, кад носи дугачку сукњу; кад је за »продају«: онда их фалимо, до неба узвишавамо. То је девојачко златно доба (зато опет са каквом се радошћу желе од њега опростити!) Кад је прешла доба, да кажем: стара, онда постане опет предмет сажаљења и спрдње.

Будућност девојачка зависи увек од њеног васпитања. Знајући то, да је позив девојке, да матером постане, и да утемељи и осигура срећу у брачном животу; морамо увидети, да је васпитање девојачко здраво велик задатак, који је само права, добра мати у стању решити. То и пословице сведоче: »Каква је мати, онака и кћи. Најпре гледај ко је мати — те онда узми девојку. (Куд ће ивер од кладе).

— Сам »Баседов«, чувени велики васпитатељ искрено признаје, да своју кћер не би знао и не би смео, сам васпитавати.

— И »Мира Нађваради« овако вели: »Од оне девојке, која није била добро дете, никад неће постати добра мати; и да од незадовољне девојке, већином хрђава жена постане.

— То је така истина, у коју нико не може посумњати Ко промисли, да кад је већ невина, и без искуства девојка незадовољна, шта ће бити од ње после, кад је буду преварестизале, у којима је живот так) — тако богат.

— Проучимо само, шта је девојка?

— Пословица каже: »Девојка је тако благо, које је туђа својина. — То јест не пружај руку, док није твоје«.

— Руска пословица вели: »Девојка је ко' јабука, кад је загрижена, нема вредности«.

— Мађар воле: »Данашњи (од једног дана) лебац, од десет година рибу, од шест година вино, од петнајст година девојчицу и од тридесет година пријатеља«.

— Обично је нешто, девојку са цвећем сравнити. Навешћу овде »Ђуле Шарошиа" једно сатирично сравњивање девојачко: Једна је мисао, и једно цело сачињава: цвет, лепа девојка, и много новаца, већ и за то само, што сва три имају једнак добар мирис, а у томе се само разликују, што кад је много девојака, и много цвећа заједно, свако проузрокује главобољу али где је много новаца, његов мирис и највећу главобољу излечи.

— Кароль Кишфалуди девојку с' ружом сравњива; и овако пише о њиховој разлици: »Разлика је између руже и девојке та, што ружа не зна своју лепоту, а девојка још истој додаје«. — Богме садашње девојке ма по коју цену оће да се допадну; и сваким лукавством мажу свету очи. — Искреност, природност, здраво је ретка.

— Али то је морало и пре тако бити, јер је једна отмена матрона из прошлог века, овако световала свога сина: »Драги сине! Не узимај за жену ону девојку, коју ниси барем четир-пет пути увребао — пре доручка«!

— Дознај, докле се отеже у јутру у кревету; добро пази да ли јој је боја лица така ујутру, као што је синоћ била; увери се, нису ли јој вода и убрус уништили синоћне ружице; изненади је онда, кад те не чека; да видиш, у каквом јој је стању коса, увери се, како говори са матером, кад нема сведока, јер ако је бесна и свађа се са родитељем; буди уверен, да ни с' тобом неће бити друкчија. Ал' ако је рано у јутру будна, лепо обучена, очешљана и ако је у јутру са истим осмејом и бојом нађеш, ако јој с усана благе речи чујеш, којима матери говори, које су тебе, синоћ опијале; кад при доручку не само помаже, него матер и од кућевног посла чува, онда се жури да је за жену узмеш, јер је та девојка драги камен. Неко се између вас смејао. Јел' те? Диогенова би лампа требала, при оваком разгледању.

— Ево шта је казао Аврам: »Девојка нека буде така као снег, који, што мање сунце сија, тим дуже траје.

— Најпристојнија је девојци самоћа, зато су оне што по сокаци трчкарају и кажњене са именом »јавне«.

— Девојке треба да су као дивље патке, које се испод ловца под воду сакрију. Нека буду такове, као пужеви, који на леђи носе куће, т. ј треба да су кућевне. Девојке нека буду, као старе књиге са локотом, не да пре времена добију магареће уши! — Драги читаоци, нек' се реше ове моје речи. . . . . .

Кад већ о девојкама говорим не могуће је прећутати о љубави, та то је извор.

У души је сваке девојке — вели Поржелт — наклоност љубави, само двоје треба, да се

књижевности и уметности. Краљ. чешко друштво школа и чешкога универзитета.

Распоред прославе:

1. Кантата: (песмопој) „Днес, Мајко Славо“ од К. Бендла на песму Јарослава Врхлицкога. Певаће певачко друштво „Глагол“. — 2. Поздрав председника одборскога грофа Ј. О. Јана Харака. — 3. Предавање влад. саветника проф. Др. Васлава Влад. Томка: О делима Франт. Палацкога. — 4. Откривење тучане плоте, намештене у Пантеону, трошком зем. одбора — 5 Прославни лик (хор) од Б. Сметане. Певаће певачко друштво „Глагол.“ — у 2 сата после подне: Прославна част (гозба) у дворници на острву Софијском — У 9 сати увече: Осветљење озала реке Влтаве, крај шетнице кеја Палацкове, и ноћна слава на реци Влтави. — У 10 сати ноћу: — посете „Мештанске Беседе“ у Прагу. — У недељу дне 19. јунија у 8 сати изјутра — састанак свечанога похода на краљевским Виноградима. — У 9 сати пре подне. Свечани поход овим правцем: из краљ. виногради, покрај музеја Ваславским тргом, Воћарском улицом, Фердинантовим друмом, Пожарничком улицом па Миликовом на шетницу (кеј) Палацкову. — У пола 10 сати пре подне. Свечано полагање темељца-камена споменику Фрамт. Палацкога. — Ред свечаности при том: 1. Прославна кантата (песмопој). Певаће певачко друштво „Глагол.“ — 2. Говор начелника краљ. главне вароши Прага, дра Јона Подлипнога. — 3. Говор земаљ. и држав. посланика др. Јос. Херолда. — 4. куцање камена-темељца. — Прославни збор (хор). Певаће певачко друштво „Глагол.“

Распоред рада на састанку словенских новинара у Прагу.

1. Пријем збора и поздрав гостију. Говориће председник „Збора чешких новинара“ главни уредник новина „Politk-е“ Смил Бретер.

2. Избор председништва.

3. О штампи словенској, у Угарској (извештава уредник Карло Салва, из Линт. Ружомберка.

4. О новинарству Српском. (Извештава уредник Др. Ал. Л. Митровић, из Задра.

5. О штампи Хрватској. (извештава главни уредник Др. Ш. Мазура из Загреба.

6. О новинарству Малоруском.

7. О новинарству Словеначком. (извештава уредник Андрија Габричек, из Горице.

8. О штампи пољској. (Извештава Др. Ант. де-Бопје, Из Кракова.

9. О новинарству чешком. (Извештава Ј. Кумер, уредрик „Politik-е“*)

10. Предлози и основа приређивачког одбора. Извештава уредник Јосиф Холечек.

11. Одређење места будућем састанку, и избор одбора за приређивање му.

12. Опроштај председникова.

*) Изнеће Р. Ј. Кронбауер, књижевник и уредник „Гласа Народа.“

Вести из места и са стране.

Чешко-словенска социјална демократија „Право Лиду“, орган социјалне демократије у Прагу донео је у спомен палих Таборита у Липана (30. маја 1434. године) чланак у ком разлаже како покрет старих Таборита није био само верски, догматски, црквени, већ и високо социјални, а врхунац му је имао бити повратак старохришћанском комунизму. У својим местима постављали су каде, у које су донашали своје благо, и из којих је сваки узимао, што и колико је требао. Поразом 13.000 Таборита — пише даље „Право Лиду“ — и уведењем новога невољништва у Чешкој није било усмрћено то, што је у главама тих људи било бесмртно и што се провлачи повјешћу човјечанства све од најстаријих доба као црвена нит. Идеје таборитске живјеле су и даље — расле су и ширале се у прсима чешке браће (ческе братстви је ческа народна црква) од женијалног мислиоца Chelčicke све до међународног учитеља људова Коменског а те идеје славе данас велико и славно ускрснуће. Данас је надошло њихово доба а одатле се разјашњује њихово неодољиво увјерење и творна снага. Идеје те међутим имају сигнум данашњег вијека. Ријешена утопија и фантазија минулих вјекова стоји данас овђе импозантна и гранитна знанствена зграда, до које су највећи мислиоци своје камење донашали. А социјална-демокрацијa чехословенска, која је те идеје написала на програму својих дневних бојева може данас с поносом казити, да није творевина туђинска, тијело донешено к нама из туђине, већ да су њини — мање сретни — оци пролијевали већ пред стољећима крв, своју за те идеје и на тој ческој земљи, у чије име се данас проти њој дражи“.

Загреб после поплаве. И после поплаве показују поплављене улице тужно лице. На потоку и Кожарници вода је избачена из станова трудом становника, али је у собама и у двориштима остало силно блато, које је јуче дало становницима доста труда, док су извезли на улицу.

На потоку су крај корита Медведшћака целе гомиле такова блата, које са свим својим смрадом не може спречити подузетни дух деце, што чепрка по њему и тражи поплављене ствари.

Медведшћак је мало не сав опао, али мутна вода још је јуче по подне јурила јаком брзином. Местимице су били постављени стражари, да спрече улаз у поток, но ни то није сметало деци, која је тапкала по води, у намери да што нађе. У кући бр. 7. пуно је двориште ситница, већином играчака за децу, што их је вода сама поплавила или су из ње извађене. Ствари су те трговца Алтшула, власника базара „код магнета“, који је претрпио велику штету. На Јелачићевом тргу највећу је штету претрпио г. Жигровић, кројач. Вода му је из собе, ријући на Јелачићев трг однела сила одела, а још више му је замуљила материјал. Исти се сушио јуче на вашаришту. Штета само код њега износи неки 6000 фор.

Око зрињскога трга наслагане су силне гомиле блата. Силан смрад, који се од тога блата шири, био је узрок, да је јуче на Зрињевцу било врло мало света. Немио ваздух долази и из вртова, које је поплавила вода. Како вода врло слабо опада, а сунце сија у њу, бојазно је, да би се из ове воде и смрада, што га она проузрокује, могле ширити болести, нарочито грозница.

Драшковићева улица такођер је прекјучер пливала у води, а још је и на вечер било станова у њој, где су кревети били у води. До куће Кудерна напуњене су све пивнице водом. После осам сати стала је вода отицати из ових кућа, те је кренула према Медвешћаку, при чем је поплавила куће чиновничке задруге, Зензову и Хохштерову пивару. У кући гђе. Лужар, будући иста лежи два метра ниже од друма, било је воде све до првога спрата. Некоји становници у приземљу у овој кући били су у смртној погибељи и тешко су се спасили, побјегавши у први кат или на таван. Пивара има много штете. У дворишту је било пуно воде и за то су гости јучер били у дворани. Кад је после шест сати стала падати јака киша, набрзо се је двориште, у којем је већ било само блато, напунило водом; особито пред улазом доста га се је накупило. Не могавши пред водом напоље изнесоше гости столице, поређаше их један до другога све до улице и тако се ходајући преко њих, докопаше суве греде.

Још јучер долазило је мноштво света у Драшковићеву улицу, да види велику штету, што ју је вода нанела.

Штета је огромна, а по готово, ако се помисли да је у Кожарској улици и на Потоку, које су улице биле највише изложене, настрадало много сиротиње, јер јој се покварило, а деломице и уништило покућство и постељина.

Од прекјучер раде на многим местима стројеви, да одведу воду из подрума и из соба.

И цела околина Загреба пострадала је од поплаве, да се човек и нехотице заплакати мора гледајући оне силне рушевине, као и уништен усев.

Излет. Као што су јавиле већ неке новине, заиста ће први матуранти обновљ. срп. уч. школе пакрачке правити излет, и то преко Шида, Вуковара, Новог Сада, Карловаца и т. д. где ће у појединим местима приредити забаве. — Препоручује се грађанству, да лепо прими ову омладину. Излет почиње 16. (28.) јуна и то са Шидом, где ће бити забава.

† Виљем Тот. У уторак умро је Виљем Тот председник магнатске куће. Покојник је био добар политичар, па је с тога и заузимао најважнија места у државној управи. Посланички дом изабрао је одбор, који ће отпратити Тота до вечне куће.

Промењени мртваци. У Бечком предграђу Херналсу десио се пре два дана овај занимљив случај: У болници је умро херналски становник Иван Бесер. Смештен је био у мртвачкој соби болничкој, где и други мртваци леже. Сродници послаше мртвачка кола, ди донесу покојника његовој кући. Кад су људи донели га у кућу и хтели на астал да положе, примете рођаци покојникови, да то није онај исти сандук, што су они за њега наручили. Да би се потпуно уверили, да у сандуку ипак њихов рођак лежи подигли су мало покров, али какво их чудо снађе, кад у сандуку видеше тело неке куварице из другог предграђа бечког, Симеринга. Није се могло ништа друго урадити већ мртву куварицу однети натраг у мртвачку собу болнице, а правог рођака, мртвог Бесера донети и тек кад су рођаци повдрдили да је донесен леш тело њиховог рођака, опојао је свештеник мртваца.

Провала облака. Ретко је које године били толико много несреће од грома и бујице, као ове. Нема скоро дана, а да не чујемо за какав несретан случај, што га је починио гром или провала облака. Тако је и пре два три дана задесила велике несреће убаво сеоце Двор. Прво је падала јака киша помешана са градом, кад око $^1/_2$8 у вече наста у селу права гужва. Облак се провалио; а силна бујица за тили час срушила је зидану шталу ондашњег трговца и начелника Мате Кривошића и бацила је на сред друма; а таласи набујалог потока Лешнице порушили су зидан мост, ударили о стан котарског званичника Караса и однели један део куће. Његова супруга лежала је тешко болесна те би и животом платила, да је није избавио Гаја Бекић, немарећи за опасност да и сам погине. Исто тако страдао је и Никола Вранешевић јер му је бујица сву кућу разорила а таласи однели читиргодишњу ћерку, која је хвала Богу ипак спашена. Јако су оштећене још и многе друге куће. Трговцу Кривошићу однела је бујица 4 коња и 16 свиња енглеске пасмине; а званичнику Карасу краву, силну живину и много покућанство. Све се то није могло због силне бујице спасти. Том приликом платио је главом Миле Блажевић, а две особе су тешко рањене. Ливаде и усеви, како у Двору тако и околним местима са свим су уништени. Штета износи преко 50.000 форината.

Поплава. И у Србији се ове године често догађају поплаве. Из Београда нам јављају да је прекјуче у селима Делце и Бела Паланка била страшна провала облака. Многе куће и марве однела је Ниша, 5 жена и 4 деце нађоше срмт у таласима. Лед је сасвим уништио усеве.

Гром ударио у цркву. Чешки листови доносе, како је прошле недеље ударио гром у цркву, баш кад су са барјацима улазили. Заступници свију друштава били су већ ушли у цркву, а свештеници баш беху код црквени врати, кад одједном пуче гром а муња удари у цркву. Шест ислужених војника падоше окрзнути муњом; петорицу су лекари повратили у живот, али један оста мртав. Срећа је хтела да су свештеници за један минут касније ушли у цркву, они би сигурно платили главом, јер је муња прво у олтар ударила.

Најновије вести.

Шпанско-амерички рат. Са ратног попришта нема никакових важнијих вести. Сад у Мадриду признају, да се шпанска флота под адмиралом Камером још налази у Кадиксу. — Из Темпе стижу вести, да је већ сва американска војска укрцана и на путу према Куби. — Из Маниле стигао је у Мадрид званичан извештај од генералног капетана на Филипинима, Аугустијо, у коме износи да је стање у Манили врло опасно, јер су усташи са свих страна опколили Манилу.

ИЗ НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ.

Суха храна (сено).

У суху храну рачунамо сено, сламу и суху детелину, грахорицу и т. д.

Без сена и сламе не могу бити коњи, јер се њима стомак пуни а снажнија храна се боље вари.

а.) ливадско сено, које је по својој састојини врло различно, одржава коње, који не раде. Кад се пак дуже време само њиме храни онда коњи обично мршаве, снага им слаби и тешко дишу па због тога и није добро за коње, који тешке послове раде. Доброта сена зависи од многих увета и то:

1.) Од саме ливаде. Ми разликујемо слатко сено са сухе или мало влажне ливаде и кисело сено са влажних ливада. Кисело сено састоји се из киселих трава и биљака, чије су петељке тврде. Кисело сено, ако је иначе добро, једу коњи врло радо. Сено, јако ароматично, троше коњи у почетку врло нерадо. Кад га дуже време троше наступа тешко дисање. Сено са мочварних ливада и ритова има само тврде петељке и рачуна се међу најгоре врсте сена.

2.) Од времена, док трава расте и кад се трава са ливада коси. Трава млада и сочна даје хранивије сено, него старија, кад петељке отврдну.

3.) Од начина, како се сено справља. Код обичног справљања сена треба настојати да се сено чим пре осуши, да не покисне и да га киша не испира. Сено, које је киснуло није добро, јер је изгубило много од својих хранљивих делова. Мрко сено (Das Braunheu) једу коњи врло радо — лако за варење.

4.) Од тога, колико је сено стајало. Младо сено је, које нема још четир недеље и има више воде, и одлежано сено, које се изнојило — испарило. Кад се даје само ново сено опажа се врло често у коња колика и слабост, а мала количина млада сена помешана са одлежаним нема никаквих штетних последица. Сено, које лежи више од године, зове се старо сено, које врло сухо, претвара се брзо у прашину и пуно је исте а шта је главно нема укуса.

5.) Отава је сено друге или доцније косидбе. Ако је добро скупљена није покисла — не шкоди коњима.

Кад се добро сено узме у руку оно је меко, сухо, мекане стабљике, бледо зелене боје и то не јако зелене бледе боје — угодна мириса и колико је могуће чисто од прашине и друге примесе (земље, корова, камичака и др;) рђаво сено је, ако је влажно, ако се да лако сатрти, ако је тврде стабљике, прашњиво, песковито, плесниво, врло бледе боје и загушљива мириса особито, ако је изгубило свој ароматичан мирис. Слатко сено је оно, у ком има од кога судећи четир петине добре (слатке) траве. У киселом сену има барских и ритских трава, па трава, чије је лишће оштро, зубасто или длачицама обрасло а стабљика је тврда обично шупља и оштрих сеченица.

b.) Сено од детелине (Kleehen) добија се од разних врсти детелине као луцерне, еспарзете, грахорице и то већином смешано са зоби, махунама и др. хранљивим биљкама. То сено хранљивије него ли ливадско сено. Али кад се дуже време тим храни проузрокује тешко дисање и јаче знојење — истрајност бива мања. Сено од грахорице и од еспарзете најмање шкоди.

с.) Слама хранљивија него што се мисли. Слама од махунастих плодова приближава се средње добром сену, али тешко варе коњи. Јечмена и зобља — летња слама боља за коње него зимња. Ражна слама се највише као сечка употребљава. Добра је и употребљава се зобља плева место сечке и даје се поквашена или опарена.

Шајтински.

из те наклоности развије љубав А то двоје је роман и мушко. Зато чувајмо девојке од многог читања романа; ал' која вајда! од другог: од мушког је тако лако не можемо сачувати.

— Ваљда и не треба, та и онако знамо, да се цвећу забранити не може. . . . . Ал' и то је истина, да је: »Младост без љубави такова, као пролеће без цвећа и воћа«.

— Многе девојке мисле, да их само лепота може омилити. Лепота је само у стању очарати, али не чини љубав постојаном. По нашем је мишљењу она девојка најлепша, која је добра; А. Толнаи вели, да нема веће несреће, него кад је девојка здраво лепа. Такова или код куће остане, ил' буде несретна, ил' полуди. . . . .

Јер здраво лепа девојка њих много занесе, а са силним обожаоцима окружена девојка се незадовољно осећа код куће између четири зида.

— Један је списатељ здраво добар рецепт дао лепоти. Ако девојка хоће да је лепша, нека буде добре воље. Смеј прави девојку млађом, јер младост срца доказива

— Али у данашње је време она девојка најлепша која је најбогатија А и пословица каже: И »гадној су девојци лепи новци«!

Ова грозна реална помисао је убиство сретног брачног живота, који се без љубави не може ни замислити.

— Недавно сам путовао са једном отменом, изображеном госпођом, између осталим се поведе реч и о девојкама, за које ми рече, да се чуди, како се између њих распростире помисао о материјалној удаји, и како се са подсмехом изражавају о љубави.

Богме, данашњим ти даном свака девојка (ако не шешир) а оно барем на цегу мисли; после да не треба радити, на комотан живот, да одморе своје — безбрижно девојачко доба! . . . . .

Али вратимо се натраг на праву љубав, на прву љубав!

— Шта каже Поржолт о девојачкој љубави: Курисање, ласкање, забављање и игра су такова средства, са којима мушки, девојке увек могу уловити. И у животу се мал' те свака љубав, сваки брак са овима средствима може постићи, али код једне озбиљне девојке, само је то у стању побудити љубав према једном човеку, само то може проузроковати поштовање и оданост према истом, кад прозре у душу истога човека кад много годишње своје искуство, све што је читала и учила; кад све лепе врлине види у томе човеку. Кад се увери даље о његовом досадањем животу, кад се увери о његовом карактеру кад се увери да му у срцу букти ватра, али не само за пољубцем, него и за нечим вишим. . . . . .

— Али као год што је мало таквих људи, исто је тако мало и таквих девојака, али је то постићи морална дужност човечија.

— И Ирма Беницки наглашује: »Нема од тога узвишенијег' осећаја, него кад девојка, човека, ког' је заволела високо изнад себе осећа, види.

Како пише Јокаи о девојкама: »Природа је улила у срце девојачко нагон, да буду љубопитне, да виде човека који их занима кад пије. Јер је у вину правда и истина!. Тада се види свачија страст, и нарав«.

— Овде ћу уврстити одма уједно и Јокаиев савет девојкама Нека забележи себи свака девојка, да врх прве стреле, што је првим погледом мушко у срцу оставио, кад се опет на њу осврне, извуче је из њега. — Мушко ће на то казати: »обична женска«.

— Опомиње дакле девојке од једне већ здраво распрострте погрешке: »од кокетирања«

— Ево шта каже једна женска о кокетовању: »Кокетовање је убилачки нож са две сеченице, кад раскрвави мушко срце, уједно рани и добар глас женске«. А од доброг гласа ни нема већег блага за једну девојку, и јаој оној девојци, која га ма на који начин изгуби!..

— Хрђав је глас такав — по Гетеју — као закрпљена хаљина, у којој се не можемо у друштву појавити. Има ли кога, ко значај ових речи не би сватио!?

— Кад смо се већ толико занимали са девојачком љубави рецимо што год о девојачком пољубцу, та љубав и пољубац заједно иду.

— Шоган вели: »Девојчке су усне олтар, причешће је пољубац на истима — а свештеник им бити, сваки младић жели.

Али сад ћу свршити мој говор, и надам се да кад поново будем о девојкама говорио, да ће ме моје читатељке све као и матере наново слушати.

Вести.

Десет правила о чувању јабука. — Ко жели очувати јабуке на дуже доба, ваља да се сети ових правила:

1. Преко зиме ваља чувати само добре сорте јабука, које се добро плаћају, а обичније употребити или продати још с јесени;

2. Јабуке не треба брати ако нису добро зреле, већ их задржати на дрвету за што дуже доба, јер ако се оберу недовољно зреле, онда се брзо кваре, труле;

3. Кад се оберу, ваља их оставити на слами и где је топло, па их и ту држати док се не озноје и док из њих не изађе сувишна влага;

4. Ако се беру кад је лепо време, онда их не треба ничим брисати;

5. Пре ређања на полице, треба их сортирати по крупноћи и каквоћи и то сваку сорту за себе;

6. У почетку ваља одају проветравати свакога дана, да се и на тај начин одстрањује сувишна влага;

7. Сместите ваља да је увек у примерној чистоти и да се у њему осим воћа не држи ништа друго;

8. Јабуке треба прегледати што чешће, па кварне уклањати сваком приликом.

9. Пре зиме заптити све шупљине на вратима и прозорима да се јабуке сачувају од мразева, а за случај да се то деси и поред тога, такве јабуке ваља потопити што пре у хладну воду или их претрпати снегом — „да се поврате“: и

10. Не треба оклевати много с продајом, већ чим се укаже повољна цена продати их; јер се често дешава, да се до дана, кад је у истини највећа цена, има врло мало јабука, па се тако труд мало плаћа.

Ђубрење воћака (пиштевином) и размућеним ђубретом. Од марта до јуна воћке се могу ђубрити осоком или размућеним стајским ђубретом, па зато који је пропустио ђубрити воћке згорелим стајским ђубретом на јесен, или преко зиме, тај треба своје воћке да оснажи овим ђубретом. Око дебла сваке воћке у обиму круне, ваља ископати рупе у растојању од 1 до 25. м. у дубини за 40 до 50 см. па у ове сипати или осоке у коју сипати и нешто воде, или размућена стајског ђубрета. На једну воћку треба употребити 3 до 5 каната. Ово ђубре дејствује брзо, па зато и ђубрење исте воћке пада већ после 2 до 3 године. Корист је, нема сумње велика.

Да крушка дозре. Недозреле крушке ваља положити на какву вунену поњаву, поређати их лепо, па одозго опет вуненим поњавама добро покрити. За 3—4 недеље и зеленије крушке узреће.

Против мува. Да коњима и другој стоци не досађују лети муве, треба узети 60 гр. винског сирћета, 60 гр. воде и томе додати воде у којој је искуван дуван или орахово лишће. Смесом том треба намазати стоку између ногу, око очију и ушију и у опште где се муве радо заустављају, па ни једна неће ни прићи.

Сресто против гусеница у вотњаку. У руском „Плодоводству“ препоручује се веома просто и јевтино средство за истребљење вотњака од гусеница: засијавањем конопље испод воћака. При испитивању тога сресства показало се, да се кроз цело лето у вотњаку не могу залећи ни гусенице, појавити лептирице, те су воћке необично чисте. Конопља се међутим, још одавна употребљује ни као изврсно сресство против стеница и буха по собама.

Против главнице. Главница је највећи пшенични непријатељ, против кога се боримо одабирањем једрог и потпуног зрелог семена. Но, ради још јаче предохране, да се пшеница не оглавничи, у Русији се препоручује: да се пред само сијање држи пшенично семе 5 минута у води, која достиже топлону 42—48° Р.

Расселити мравињак. Поред користи која се има од мрави, доста пута морају се са извесног места терати. За ту циљ добро је средство посути мравињак суперфосфатом, па ће се раселити.

Званичне забелешке будимпештанске берзе

3. (15. јуна) 1898.

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81, цене од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — нов.; **потиска** стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81 цена од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. —н.; нова од 11 ф. 75 н. до 12 ф. 45 н. **пештанска**, стара, каквоћа по хект. од 75 до 81, цена од 100 килгр. од — ф. — н. до — ф. —нов. нова од 11 ф. 70 н. до 12 ф. 40 н.; **бачка**, стара какв. по хкл. од 75 до 81, цена од 100 кгр. од — ф. — н до — ф. — н. нова од — ф. — н. до — ф. — н.

Раж, нова, прве врсте, каквоћа по хектолитру од 70 до 72, цена од 100 кг. од 8 ф. 60 н. до 8 ф. 70 н.: друге врсте, каквоћа по хектолитру од 70 од 72 цена од 100 кг. од 8 ф. 50 н. до 8 ф. 55 нв.

Јечам, нови, за пићу, каквоћа по хкл. од 60 до 62. цена од 100 кгр. од — ф. — н. до — фр. — нов.; за печиво, какв. по хл. од 62 до 64, цена — фор. — н. до — ф — н.; за пиваре, каквоћа по хектолитру од 64 до 66, нова — ф. — н. до — ф. — н.

Зоб нова, каквоћа по хектолитру од 39 до 41 цена од 100 кгр. од 7 ф. 20 н. до 7 ф. 60 нов.

Кукуруз стари, **банатски**, какв. по хл, од — до —, цена од 100 кгр. од 5 ф. 20 н. до 5 фор. 15 н. **остали**, каквоћа по хкл. од — до —, цена од 5 ф. 65 н. до 5 ф. 70 н

Репица, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од — ф. — н. до — ф. — н.

Проја, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од — ф. — н. до — ф. — н.

Маст, 100 кгр. 61 ф. — н. до 62 ф. — н.

Сланина, 100 кгр. 55 ф. 50 н.; сушена 62 ф. — н.

Шљиве, босанске 100 кгр. од 11 фр. 50 н. до 18 фор. — н.; славонске 100 кгр. 19 ф. 25 н. до 19 ф. 75 н.

За пренос робе на лађама плаћа се до Будимпеште од 100 килограма по **Дунаву**: од Панчева од 22 нов. до 28 нов. од **Новог Сада** од 18 нов. до 20 н. од **Бездана** од 13 н. до 14 н; по **Тиси**: од **Сегедина** од 22 н. до 24 н. од **Сенте** од 21 н. до 23 н. од **Титела** од 19 н. до 22 н.; по **Сави**: од **Митровице** од — н. до — н.; по **Бегеју**: од **Темишвара** од 31 н. до 33 н. од **Вел. Бечкерека** од 21 н. до 23 нов.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

(3. 15. јуна) 1898.

Дукати	5 ф. 69 н.
Наполеондори (20 франака)	9 ф. 51 н.
Угарска златна рента	121 ф. — н.
Угарска крунска рента	99 ф. — н.
Аустријска златна рента	121 ф. — н.
Немачке државне марке (од 100 мар.)	58 ф. 85 н

Преглед трговине у прошлој недељи.

Петролеј: фијуманско-амерички петролеј 21 ф. 50 н. фијуманско-руски петролеј 17 ф. 50 н., салонски, оршавски петролеј 16 ф. — н., кронштатски петролеј 14 ф. 50 н., све од 100 кил. нето са 20 проц. таре са бурадима, царина се узима у Будимпешти; **угарски** петролеј са три крста 17 ф. 75 н., са два крста — ф. — н. нето од 100 кил., нето тара инклузиве Барел аб Будимпешта.

Шећер: Прва врста 37 ф. — н., шећер на коцке 38 ф. — н., лошија 36 ф. — н. франко у Будимпешти. Све од 100 кил.

Вуна: летња 64—65 ф., боља роба 90—93 ф., зимска 90—93 ф., бела летња — — — ф., лошија бачка 85—90 ф., бачка без мане — — — ф., цигаја 86—90 фор. Све од 100 клгр.

Трговина.

НОВИ САД, 4. јуна. — Пшеница прве каквоће фор. 12·50—— н. Пшеница средња 11 фор. 60—12 ф. Пшеница лакша роба ф. 10·50 до 11 ф. Наполица ф. 9.50—10.— н. Јечам ф. 5·50—90 нов. Зоб 6 80 — 7 ф. —Кукуруз у зрну 5 ф. 20 до — н. Маст 70 ф. Сланина сува 70 ф. дебела пажена 70 фор Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	52—53 нов.
„ средњи	48—50 нов.
„ лаки	44—46 нов.

Све од 1 килограма.

Теоци	24—26—— нов. по клгр.
Јагњци	5—14 фор. по пару.
Овци	——— фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

3. јуна било је	3·32 мет.
4. јуна било је	3·35 мет

*

Брашно, 17. јуна по нов. кал. **Фино** брашно: Нумера 0 — 21 ф. 60 н.; — 1. — 21 ф. — н. 2. — 20 ф. —.; 3. — 19 ф. 20 н.; брашно за **лебац**: Нумера 4 — 18 ф. 60 н.; 5. — 18 ф. — н. — 6. 17 ф. 40 н.; — 6а. — фор. — н.; — 7. 15 ф — н. брашно **несејано**: I. — 14 фор. 40 н.; II. — 14 ф. — н. **мекиње**: 4 ф. 60 н.; **грис** прве и друге врсте, 22 фор. — н.; треће врсте: 21 ф. 60 н. Све од 100 килограма. Цене су парног млина Валтазара Фајта у Новом Саду.

*

БЕЧ, 14. јуна п. рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 3940 к., дошло је 4482 ком. млађе врсте, 3672 комада угојених мађ. соја. — Свега 7612 комада дотерано.

Трговина је била прилична.

Продало се:

Прима роба	54—— н. изнимно 55 н.
Средња „	52—53 н.
Сремска „	52—54 н.
Назимад „	46—48 н.
Цена је сланини	58—— ф.
„ „ масти	60—— ф. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 5779 комада, од којих беше 4134 угојених и 1645 ком. мршавих.

Трговина је била трома.

Немачке прима — — —	38—39 нов.
Слабије — — — — —	35—37 „
Мађарске прима — — —	34—36 „
Средње — — — — —	27—30 „
Бикови немачки прима —	31—32 „
Бикови немачки слабији —	24—28 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

*

БЕЧ, 13. јуна п. римском 1898. (Извештај воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 5779 ком. т. ј. 3815 мађарског, 1036 галичког и 928 немачког соја.

Продавало се за 100 килограма живе тежине: мађарски од ф. 25 32, прима до фр. 36.50 галички од фор. 27—33, прима до 36·50, немачки од 28—35, прима ф., 40·—

Слабије врсте, бикови и краве од ф. 19—32.

*

БЕЧ, 14 јуна по рим. к. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 7929 ком. а смештено за продају 3940 назимади и 3672 тешких свиња мађарског соја.

Продавало се:

Прима роба од	53—55	новчића
Средња „ „	50—52	„
Лака „ „	46—49	„
Назимад „ „	38—52	„

на килограм живе тежине без потрошарине.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изашла је из штампе књига:

ИМА ЛИ ПОМОЋИ НАШИМ ЗАНАТЛИЈАМА

(ЕКОНОМСКА СТУДИЈА)

ОД ЈАШЕ ТОМИЋА.

(Друго издање)

Цена 20 новч. 50 пара динарских. Величина 54 стране. У Новом Саду, штампарија српске књижаре браће М. Поповића

Садржај: 1. Занатлијство у Угарској 2. Срби и занати. 3. Има ли помоћи? 4. Јесмо ли ми Срби способни за удружење? 5 Занатлијска удружења. 6. Две три на завршетку. Добити се може код писца и у књижарама. Препродавци имају рабат.

Позив на претплату

Дао сам у штампу своје „БАРАЊЧИЦЕ“, девет прича из живота Срба Бараћаца. Књиге ће бити доштампана кроз четир недеље. Изнеће до десет штампаних табака, а стаће само 40 новч. Умољавам своје пријатеље и све, српској књизи наклоњене, да се заузму око скупљања претплате, која нека се шаље подписаном.

У Иригу (Срем) 31. маја 1898.

Стеван Радић.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Ред позоришних представа).

У суботу 6. јуна **први пут**: **„Нов комад“**. Драма у 3 чина, написали Дон Мануел Гамајо и Бауе, са шпанског превео Х. С. Давичо.

У недељу 7. јуна: **„Краљевић Марко и Арапин.“** Историјска слика у 5 чинова, с певањем и играњем, написао В. М. Миљковић, музика од Ф. Бола.

ОГЛАСИ.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Од стране економског пододбора „Матице Српске“ као руководатељке закладе Марије Трандафилке овим се до општег знања ставља, да ће се овогодишњи угар на закладној земљи лежећој на Малом Јарку издавати под жито путем јавне дражбе, која ће се одржати **у среду 10. (22.) јуна** 1898 год. по подне у 2 сахата на лицу места, — на парцеле, као што су исте означене у парцеларном плану.

Сваки лицитант дужан је у име пишмарине положити 10 фор. по парцели односно 5 фор по ланцу,

Дражбени услови могу се у благајници „Матице Српске“ као и на дан дражбе, на лицу места дознати.

У Новом Саду 2. (14) јуна 1898.

Економски пододбор „Матице Српске.“

271 1—2

МАНУФАКТУРНА РАДЊА

СВЕТОЗАРА НИКОЛИЋА

У МЕЛЕНЦИМА

потребује два помоћника, вешта продавца. Плата је старијим помоћницима 240 фор. а млађим 160—180 фор. са станом и раном. Понуде ваља одма упутити горњој фирми.

273 1—2

Продаја радње!

Моју мешовиту радњу на главној улици на пијаци у Темерину, снабдевена са мануфактурном, спецерајском и кратком робом продајем уз повољне услове. Рефлектанти нек се обрате лично или писмено на власника.

Владимир С. Крецулов

273 1—3 Темерин

За моју **мануфактурну радњу** требам добра помоћника, који ће у стању бити такову водити, а који говори српски, мађарски и немачки. Првенство имају они, који су на овдашњој пијаци сервирали.

265 2—3 **Павле Вујашковић,** у Митровици.

КУЋА

под бројем 2075/76 у ханској улици на врло лепом месту и која је пре неку годину од тврдог материјала сазидана, **продаје се из слободне руке.** У истој се налази: три собе са кујном, а за тим још једна соба, кујна, дућан и један подрум. — Ближа извешћа могу се дознати у администрацији »Заставе.«

270 1—3

ГЛАВНИ ВАШАР.

Јављам, да ће се **Ново-Сланкаменачки велики вашар одржати 27. 28. и 29. јуна по новом календару.**

Прилепчиве болести не владају никакве. — Интересовање за овај вашар велико је.

У Новом-Сланкамену, 3. (15) јуна 1898.

Сава Гњатић закупник

268 1—1

Част ми је поштов. публици учтиво до знања ставити, да ћу **погребно подузеће „Конкордија“** мога почившег супруга **Ђуре Стојковића** под истом фирмом даље водити.

Господ. **Фрања Кефер** који је кроз 10 годишњу праксу у овом подузећу све спадајуће послове на подпуно задовољство вршио, поверено му је од данас место деловође.

Нови Сад 1. јуна 1898.

232 2—2 Са поштовањем

Јелена удова Стојковић.

ЈЕФТИН НОВАЦ

НА ШТОВАНЕ ПОСЕДНИКЕ КУЋА И ЗЕМЉЕ

у Бач-Бодрогу, Торонталу и Срему!

Част ми је известити вас, да се мој **хипотекарних зајмова посредујући биро** налази од 1. маја у темеринској улици бр. 8 и у пријатном сам положају да услед свезе са назнаменитијим банкама иноземским и страним, новац за **4—4½%** на амортизацију за најкраће време набавим, и за најкраће време **конвентирам** већ постојеће скупље зајмове.

У случају потребе молим да се са потпуним поверењем на мене обратите, а извешћа даваћу бесплатно уз пошиљку једне поштанске марке.

Са одличним поштовањем

Бернхард Франкл,

4—6 Темеринска улица бр. 8.

НОВА ОСНОВАНА

ОПШТА ПОСРЕДНИЧКА И ИЗВЕСТИЛАЧКА

АГЕНТУРСКА РАДЊА

ЗАХ. Г. СТОЈКОВИЋА

У СОМБОРУ (Бачка)

у сопственој кући на главној пијаци.

Бавиће се са сваковрсним обртничким радом, а наиме са: куповинама и продајима покретних и непокретних имања; прибора и живе стоке. Увозом и извозом сировине, а ово последње и из Босне и Херцеговине. Тако исто посредоваће за новчане зајмове на непокретности и на папирне вредности; као и за обезбеђење противу ватре, леда и живота. Посредоваће за издавање и узимање под најам земље, кућа, дућана и станова. Не мање бавиће се са сваковрсним овим сличним подузећима и о овима даваће поуздана извештаја.

Сви могући налози, као и послуга, биће изведена на строго солидном трговачком темељу, за које јамчи мој тридесетогодишњи јаван рад на трговачком пољу; — а тако исто и моје материјално стање.

Част ми је још умолити, како из околине, тако и из свију крајева све наше трговце и обртнике, који тежу за солидни трговачки рад, да ме својим налозима изволу удостојити.

У Сомбору, у мају 1898.

С поштовањем

267 1—3 Зах. Г. Стојковић.

БИЛИЈАР

нов, најновије врсте, само неколико дана употребљен, продајесе по повољној цени. Упитати се код долеподписаног власника

Д. Седмакова

261 3—3 у Тителу.

МАЛИ ОГЛАСИ.

Млађи ПОМОЋНИК тражи себи стално спецерајско место. Говори српски, немачки и мађарски. Адреса код администрације „Заставе“.

1—3 269

Одговорни уредник Константин Брадваровић.

Српска штампарија дра. Свет. Милетића у Новом Саду.